

A felmosóvödör diszkrét bája

Vándorgyűlési gondolatok

Mint cseppben a tenger, úgy mutattuk meg magunkat e magasztos jelenetben. A Magyar Népművelők Egyesületének országos elnöksége a Vándorgyűlés első napján kitüntette saját aktív segítőt és néhány önkormányzatot. Sorjáltak a kollégák, a polgármesterek, s még jeles egyházi is állt a kitüntetettek között. S mivel az elnökség egy-egy szál piros rózsát is mellékelte a díjakhoz, a virágokat előre felkészítették a székesfehérvári Vörösmarty Színház ez esetben a magyar népművelő-világot jelentő deszkáira – *egy takaros fehér, műanyag felmosó vödörben*. Mindezt a szakma javának meghatott asszisztálásával. Én meg csak csúsztam a széksorok közé szégyenemben minden egyes virágszálnál, mikor a vödörből kivétel után akkurátusan lerázták róla a vizet, majd átadták.

Egészen biztos vagyok benne, hogy ilyen jelenetet nem láthatnék orvosok, jogászok, bankárok és még sok más szakma országos találkozásán. Igaz, ők nem is mondják magukról, hogy kultúráközvetítők, viszont tudják, hogy a műanyagvödör az felmosásra való, s csak arra. Néhai Kiss Pista kollégánk szavaival élve: "félreértés ne essék, én mindenkit meg akarok bántani, aki azt hiszi, hogy" ez egy bagatell dolog s hogy ezek után van hitelünk kitörési pontokról, stratégiáról meg a fene tudja miről beszélünk. Túlzás? Az alábbiak szerint nem.

Két esemény kívánczik ide:

Az egyik: Magam a II. szekcióban vettem részt, ahol a tartalmi magújáról, hogy ne mondjam: kitörési pontokról volt szó. A felkért referálók sorolták a fontosabbnál fontosabb területeket, amelyeken feladataink vannak. Ki ezt, ki azt, s bár tényleg mindegyik fontos volt, egy idő után már nem lehetett tetten érni semmilyen prioritást a területek között. Egyetlen kollegina vetette fel egyes népművelők alkalmassági kérdését. Mivel visszhang nélkül maradt e gondolat, hozzászólóként kb. az alábbiakat mondtam el:

*Úgy érzem magam, mint a régi kultúra-fogalom vitákon, ahol a gumiként szűkülő-táguló fogalomértelmezés parttalanságában veszünk el. E helyett határozottan úgy látom, az egyetlen lehetséges **kitörési pont maga a népművelő**, aki vagy fölkészült vagy nem. Több választás nincs. Ha naprakészen fölkészült, el tudja dönteni, hogy az itt sorolt feladatok közül **ott és akkor** mit-hogyan tegyen. Mert ez egy település-függő szakma, s innen nemigen lehet helyi kitörési pontokat mondani. Ha meg nem fölkészült – mert sok ilyen van, mondjuk már ki végre! –, annak meg hiába mondjuk javaslatainkat. Akiből alapvető elméleti, szervezeti tudások hiányoznak, aki külső (!) és belső minőségével ellentmond emberi és szakmai minimumoknak, aki képtelen a helyi érdekek artikulálására és érvényesítésének segítésére, s csak jószándéka és lelkesedése van – nos, az a kolléga alkalmatlan e feladatra. Szakmai jövőnk **előfeltétele** és N° 1. stratégiai pontja tehát **az értelmiségiként létezni kész és képes, magát folyamatosan képző személyiség**. Közben persze látni kell azt is, hogy a mai **felsőfokú képzés kimeneti tartalma** igen sok esetben **nem a szakma számára szükséges**, hanem az egyéb **piacképes tudásról** szól (ld. a menedzser, média és egyéb fakultációkat). Ez a kettő egyre kevésbé fedeli le egymást. Így jönnek ki olyan hallgatók némelyik főiskoláról, akik ugyan elkelnek a munkaerőpiacon, de sem szándékuk, sem a képzés tartalma nem tereli őket e szakmába. Ezért a NKÖM kezdeményezhetné az oktatási tárcánál e szakok tartalmának szakmai kontrollját, vagy legalább szakmai nyilvánosság előtti vitáját.*

Ilyesméről szóltam kissé belehasítva a csöndes hangulatba, de meglepetésemre zajos egyetértés fogadta szavaimat. Az igazi meglepetés azonban az volt, hogy ezek után – mintha semmit nem mondtam volna – a kollégák ott folytatták, ahol előttem abbahagyták: szebbnél-szebb és tényleg fontosabbnál fontosabb szakterületeket soroltak – csak épp előbbre nem jutottunk. Máig nem derült ki, mik is akkor a lehetséges kitörési pontok és proirítások...

A másik eset:

Fakultatív kirándulásunk egyik *kiemelt* helyszíne volt a *bodajki művészeti iskola*. Az igazgatónő tájékoztatója után kérdésekre válaszolt a helyi jegyző asszony segítségével. Vártam és vártam, hogy e kitűnő *közoktatási* (!) intézmény bemutatása mellett ki és mikor kérdez rá a több mint négyezres lélekszámú település közművelődésére – mert hogy mégiscsak népművelők voltunk jelen. Nos, hiába vártam, kollégáim megilletődve ámultakbámultak, de erre nem voltak kíváncsiak. Nem zavarva a kollektív áhítatot, a szabad nézelődés perceiben kérdeztem meg a jegyzőt: *Tessék mondani, mi van a helyi művelődési házzal? Van egy kulcsos ember, ő engedi be a különböző csoportokat – ez volt a lényege a kényszeredett válasznak.* Az udvari napsütésben várakozva osztottam meg e hírt a körülöttem lévőekkel, de azonnal heves értetlenség vett körül. *Ez is közművelődés, mit akarsz még mást, úgylis a gyerekek vesznek részt mindenben...* röpködtek a helyi megoldással azonosuló népművelő–diplomás válaszok. *De hisz egy ekkora faluban még ezer más tevékenység lehetne–kellene, ami a művészeti fejlesztésen túl van, a helyi társadalom egyéb értékeinek–érdekeinek feltárása, feldolgozása...* soroltam mindhiába ellenvetéseimet, és ***döbbenet*** ***konstatáltam szakmánk önfeladásig képes újkeletű téveszméit.*** Ma sem tudom kire "haragudjak" jobban: a szervezőkre, akik *egy népművelő–vándorgyűlés programjaként* egy szakmánkkal ugyan rokon, de *funkcionálisan mégiscsak más* (sőt: konkurens) szervezetet szinte követendő mintaként ajánlanak, vagy kiránduló kollégáimra, akiknek ***népművelőként szavuk sincs arra, hogy eközben a helyi közművelődést és annak szervezetét redukálták.***

Mindezek után kételyekkel teli hangulatban jöttem haza, s bár *ígéretes gondolatok voltak az egyes szekciókban, jó kiegészítő programokon vehettünk részt s jó volt találkozni ismerősökkel*, mindezek ellenére még most – másfél hónap után – is azon töprengek: miért is jöttünk össze?

Nem azért, hogy valami összesűrűsödjön és vállalható programmá tegyük? Nem azért, hogy utak és tévutak között segítsünk eligazodni? Nem azért, hogy a három nap végén fel tudjunk mutatni valami követhetőt–követendő?

Lehet, hogy kevesebb protokoll és több szakmai beszélgetés kellene. Lehet, hogy el kellene döntenie: baráti csevelyre, vagy közös – tehát szakmai! – dolgainkat meghányi–vetni jövünk össze (de nem zárom ki mindkét szándék összehangolt megvalósítását sem).

Kérdések azonban így is születtek: ki fog rájuk válaszolni? Többen megszólították a minisztériumot és az MMI-t: lesz rá válasz? Volt ígéret szekcióvita írásos közreadására: mikor olvashatjuk?

Mi lesz jövőre? Természetesen találkozunk Nyíregyházán a következő vándorgyűlésen – mert a magamfajta azért mindezek ellenére reméli, hogy majd jövőre, majd legközelebb, egyszer talán...

Csak azt a vödröt, azt tudnám feledni...